

TRYGVE BERGSÅKER

PENGE- KRAVSRETT

5. UTGAVE

PENGEKRAVSRETT

TRYGVE BERGSÅKER

PENGEKRAVSRETT

5. UTGAVE

GYLDENDAL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2023
5. utgave 2023

ISBN: 978-82-05-58081-7

Omslagsdesign: Gyldendal Akademisk
Sats: HAVE A BOOK
Papir: 90 g Amber Graphic
Trykk: Opolgraf, Polen 2023

Alle henvendelser om boken kan rettes til
Gyldendal Akademisk
Postboks 6730 St. Olavs plass
0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk
akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.
Se www.gyldendal.no/miljo

Forord til annen utgave

Det er gått lang tid siden første utgave av boken kom i 1994. Annen utgave er holdt innenfor samme ramme med hensyn til innhold og omfang. Boken er ført à jour med nytt rettsmateriale som lovgivning, rettspraksis, litteratur og internasjonalt materiale. Emnevalg og kapittelinndeling er som i første utgave, og bokens samlede omfang er også omtrent som tidligere. Noen temaer er mer berørt av nytt materiale enn andre, og noen kapitler er derfor skrevet om mer enn andre. Kapitlet om renter er redusert idet rettspraksis har ført til avklaringer som forenkler redegjørelsen.

Oslo, august 2011

Trygve Bergsåker

Forord til tredje utgave

Boken er ført à jour med nytt rettsmateriale – lovgivning, domspraksis og annet materiale – siden forrige utgave kom i 2011. Samfunns- og rettsutviklingen har gått sin gang. Vi har fått praksis fra Høyesterett som har bidratt til avklaring av spørsmål knyttet til avsavnsrenter, og i tillegg gode illustrasjoner innenfor andre sentrale temaer i pengekravsretten. Kontante penger (sedler og mynter) som lovlig og tvungent betalingsmiddel utfordres stadig mer av betalingskort og annen elektronisk betaling, samt av samfunnets behov for kontroll med etterlevelse av skatte- og avgiftsregimet og for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Boken inneholder på disse og enkelte andre områder noen spede antydninger om spenninger mellom eldre lovgivning og den nye virkeligheten. De tematiske rammene for boken er likevel som i forrige utgave, og omfanget er også omtrent det samme.

Oslo, juni 2015
Trygve Bergsåker

Forord til fjerde utgave

Boken er nok en gang oppdatert med nytt rettsmateriale – lovgivning, doms-
praksis og annet materiale. De tematiske rammene og inndelingen i kapitler
er som i forrige utgave, og omfanget av boken er omtrent det samme. Det
er også denne gangen lagt vekt på å fange opp rettsendringer som følge av
utbredelsen av elektronisk betaling, kommunikasjon og dokumentasjon.

Oslo, august 2019

Trygve Bergsåker

Forord til femte utgave

Boken er oppdatert med finansavtaleloven av 2020, nye høyesterettsdommer siden forrige utgave og noe ny juridisk litteratur. Opplegget, herunder inndelingen i kapitler og underavsnitt, er uendret fra forrige utgave. Bokens omfang er omtrent det samme som før.

Oslo, oktober 2022

Trygve Bergsåker

Innholdsoversikt

I	
INNLEDNING	21
II	
BETALINGSTID. BETALINGSSTED. MODERNE BETALINGSFORMIDLING	38
III	
RENTER OG RENTESRENTER	51
IV	
OVERDRAGELSE AV FORDRINGER OG FORPLIKTELSE R	81
V	
MORTIFIKASJON AV OMSETNINGSGJELDSBREV MV.	116
VI	
SAMSKYLD OG REGRESS	124
VII	
CESSIO LEGIS, SUBROGASJON	157
VIII	
RETTSVIRKNINGER AV BETALINGSMISLIGHOLD, MED HOVEDVEKT PÅ FORSINKELSE RENTER	163

10 INNHOLDSOVERSIKT

IX	
INKASSO	193
X	
KREDITORMORA	205
XI	
MOTREGNING	222
XII	
TILBAKEBETALING OG TILLEGGSBETALING	252
XIII	
FALL I PENGEVERDIEN	278
XIV	
OPPGJØR	284
XV	
FORELDELSE	298
XVI	
PENGEKRAV I FORBRUKERFORHOLD	339
LITTERATUR, FORKORTELSER OG REGISTRE	359

Innhold

I

INNLEDNING	21
1. Emne og terminologi. Rettskildene	21
2. Forskjellige typer pengefordringer	23
2.1 Inndeling etter fordringens grunnlag	23
2.2 Inndeling etter dokumentbruk	24
2.2.1 Innledning	24
2.2.2 Gjeldsbrev	24
2.2.3 Omsetningsgjeldsbrev og enkle gjeldsbrev	28
2.2.4 Bruk av gjeldsbrev i praksis	31
2.2.5 «Muntlige» fordringer	32
2.2.6 Sammenfatning: gjeldsbrev og muntlige fordringer	32
2.2.7 Innskuddsbøker	32
2.3 Andre inndelingskriterier	33
3. Den rettslige betydningen av at det utstedes gjeldsbrev. Gjeldsbrevlovens anvendelsesområde	33
4. Andre regler	37

II

BETALINGSTID. BETALINGSSTED.

MODERNE BETALINGSFORMIDLING	38
1. Betalingstid	38
1.1 Forfall	38
1.1.1 Innledning	38
1.1.2 Påkrav	38
1.1.3 Fastsatt forfall	39
1.1.4 Førtidig (ekstraordinært) forfall	40
1.1.5 Oppsigelsesklausuler	41
1.2 Frigjøringstid og rett til førtidig tilbakebetaling	42
2. Betalingssted	45

3. Moderne betalingsformidling	45
3.1 Innledning. Sammenkobling av betalingstid og betalingssted	45
3.2 Finansavtalel. §§ 2-1 og 2-2	46

III

RENTER OG RENTESRENTER	51
1. Innledning	51
1.1 Formål og funksjon. Tid er penger	51
1.2 Kredittrenter, forsinkelsesrenter, avsavnsrenter	53
2. Rettsgrunnlag for renter og rentesrenter	55
2.1 Avtale, lov og andre grunnlag for renteplikt	55
2.2 Særlig om avsavnsrenter	59
2.2.1 Innledning	59
2.2.2 Reelle hensyn – forskjellige typer fordringer	59
2.2.3 Status avsavnsrenter ifølge Høyesteretts praksis fra 2002	67
2.2.4 Rentekompensasjonens omfang og form	70
3. Rentekrav etter erstatningsrettslige synspunkter	73
3.1 Innledning	73
3.2 Ansvarsgrunnlag	74
3.3 Erstatningens omfang	75
3.4 Forholdet til forsinkelsesrentel. § 3 tredje ledd	75
4. Rentekrav i medhold av avtl. § 36	75
5. Rentekrav etter alminnelige berikelsessynspunkter	76
6. Særlig om rentesrenter	76

IV

OVERDRAGELSE AV FORDRINGER OG FORPLIKTELSE	81
1. Innledning	81
1.1 Hovedregelen om fri overdragelsesrett på kreditorsiden	81
1.2 Unntak fra retten til overdragelse	83
1.2.1 Avtale	83
1.2.2 Lov	84
1.3 Kort om pantsettelse av pengefordringer	84
1.4 Terminologi	85
1.5 Overdragelse av pengefordringer i praksis. Prisdannelsen på fordringer	85
2. Kontraktsrettslige spørsmål	87
2.1 Oversikt	87
2.2 Veritansvaret	88
2.2.1 Innledning	88

2.2.2	Hvilke situasjoner omfattes av § 9?	89
2.2.3	Forholdet mellom § 9 og ekstinksjonsregler til fordel for cesjonaren	91
2.2.4	Forholdet mellom § 9 og kjøpslovens regler om selgers ansvar for rettsmangler	91
2.2.5	Veritasansvarets omfang	92
2.3	Bonitasansvaret	93
2.3.1	Innledning	93
2.3.2	Forskjellige typer bonitasansvar	94
2.3.3	Overdragelse av vekselobligasjon ved endossement	94
2.3.4	Overdragelse av andre fordringer enn vekselobligasjoner ved endossement	96
3.	Tredjepersonsspørsmål	96
3.1	Innledning	96
3.2	Omsetningsgjeldsbrev	97
3.2.1	Det felles legitimasjonsvilkåret	97
3.2.2	De enkelte negotiabilitetsreglene (legitimasjonsreglene)	99
3.3	Fordringer registrert i verdipapirsentral	109
3.4	Enkle fordringer	110
4.	Debitorskifte (gjeldsovertakelse)	113

V

MORTIFIKASJON AV OMSETNINGSGJELDSBREV MV.	116
1. Innledning	116
2. Mortifikasjon i kreditors interesse	116
2.1 Behov og vilkår	116
2.2 Kort om fremgangsmåten	118
2.3 Virkningen av mortifikasjon i kreditors interesse	119
3. Mortifikasjon i debitors interesse	120
3.1 Behov og vilkår	120
3.2 Kort om fremgangsmåten	122
3.3 Virkningen av mortifikasjon i debitors interesse	122
4. Nærmere om situasjonen etter en mortifikasjonsdom	122

VI

SAMSKYLD OG REGRESS	124
1. Innledning	124
2. Oversikt over de viktigste heftelsesformene	128
2.1 Solidarisk ansvar	128
2.2 Proratarisk ansvar	129

2.3	Alternativt ansvar	130
2.4	Andre ansvarsformer og ansvarsbetegnelser	130
3.	Hvilken heftelsesform gjelder?	131
3.1	Ansvaret utad: hovedregelen om solidaransvar	131
3.2	Regressomgangen	133
4.	Solidarisk ansvar	133
4.1	Innledning	133
4.2	Sideordnet solidaransvar	134
4.2.1	Ansvaret utad	134
4.2.2	Regressen	135
4.3	Garantiansvar	139
4.3.1	Innledning	139
4.3.2	Selvskyldnerkausjon, simpel kausjon og andre kausjonsformer	141
4.3.3	Bonitasansvar	149
4.4	Delvis solidaritet	150
4.5	Enkelte terminologiske spørsmål	153
5.	Ansvar pro rata	154
5.1	Ansvaret utad	154
5.2	Regressen	155
6.	Alternativt ansvar	155
6.1	Ansvaret utad	155
6.2	Regressen	156

VII

CESSIO LEGIS, SUBROGASJON	157
1. Innledning	157
2. Kausjonistens regresskrav	158
3. Intervensjonsbetalerens regresskrav	159
4. Forsikringsselskapets regresskrav	160
5. Foreldelse av regresskrav	160
6. Forholdet til gjeldsbrevlovens regler om avhendelse	160
7. Springende regress	161

VIII

RETTSVIRKNINGER AV BETALINGSMISLIGHOLD, MED HOVEDVEKT PÅ FORSINKELSESRENTER	163
1. Innledning	163
1.1 Oversikt over spørsmålene	163
1.2 Forsinkelsesrenter – reelle hensyn	163

2. Forsinkelsesrenteloven	165
2.1 Innledning	165
2.2 Lovens anvendelsesområde	167
2.2.1 Pengekrav	167
2.2.2 På formuerettens område	168
2.2.3 Avtalefrihet	169
2.2.4 Forholdet til spesiallovgivningen	170
2.3 Vilkår for krav på forsinkelsesrenter	170
2.4 Renteperioden	172
2.4.1 Forfallsrente og påkravsrente	172
2.4.2 Nærmere om påkravsrente	175
2.5 Kreditor mora mv.	179
2.6 Forsinkelsesrentens størrelse	180
2.6.1 Rentefoten	180
2.6.2 Rentesrenter?	181
2.7 Erstatning for tap som ikke dekkes av forsinkelsesrenten	183
2.8 Særreglene for forbrukergjeld	185
2.9 Forsinkelsesrenter utenfor formueretten	187
3. Forholdet mellom forsinkelsesrenteloven og gbl. §§ 6 og 40	187
4. Tilbakeholdsrett	190
5. Heving	190
6. Erstatningsansvar	191

IX

INKASSO	193
1. Oversikt	193
1.1 Inkassoloven	193
1.2 Lovens fravikelighet	195
1.3 Inndrivings tre faser	195
1.4 «Inkasso» og «inndrivning»	196
2. God inkassoskikk	197
2.1 Innledning	197
2.2 Nærmere om kriteriet	197
2.3 Virkninger av inndrivning i strid med god inkassoskikk	199
3. Nærmere om inndrivingsprosessen	199
3.1 Fase (1): inkassovarsel og betalingsfrist	199
3.2 Fase (2): utenrettslig inkasso	201
3.3 Fase (3): rettslig inkasso	202
4. Skyldnerens ansvar for kreditors inndrivingskostnader mv. i fase (1) og (2)	203
5. Skyldnerens ansvar for sakskostnader i fase (3)	204

X

KREDITORMORA	205
1. Innledning	205
2. Vilkår for kreditormora	208
2.1 Vilkår på kreditorsiden	208
2.1.1 Innledning	208
2.1.2 Kreditor avviser betaling uberettiget	209
2.1.3 Kreditor unnlater å yte nødvendig medvirkning	209
2.1.4 Andre omstendigheter som kreditor har risikoen for ...	210
2.1.5 Kreditors mislighold av vederlagsforpliktelsen	212
2.2 Vilkår på debitorsiden	213
2.2.1 Innledning	213
2.2.2 Debitors frigjøringstid må være kommet	213
2.2.3 Debitor må være klar til å betale	214
2.2.4 Særlig om oppfyllelsesforsøk fra tredjemann	215
3. Rettsvirkninger av kreditormora	215
3.1 Innledning	215
3.2 Debitors betalingsplikt oppheves midlertidig	216
3.3 Debitors renteplikt opphører	217
3.4 Debitors rett til å deponere	219
3.5 Debitors krav på motytelsen	220
3.6 Kreditors erstatningsansvar for debitors tap	221

XI

MOTREGNING	222
1. Innledning	222
1.1 Hva er motregning?	222
1.2 Hovedkrav og motkrav	223
1.3 Defensiv og offensiv motregning	224
1.4 Frivillig og tvungen motregning	224
2. De grunnleggende reelle hensyn	225
2.1 Innledning	225
2.2 Lettvint oppgjørsmåte	226
2.3 Effektiv «inkasso»	226
2.4 Sikkerhet for motfordringen	228
2.5 Kontanthensynet – hensynet til isolert oppgjør	229
2.6 Rimelighet og rettferdighet	230
2.6.1 Alminnelige betraktninger	230
2.6.2 Særlig om konnekse krav	231
3. Motregningsvirkningen	233
3.1 Ensidig erklæring er tilstrekkelig	233

3.2	Motregningerklæring er nødvendig	234
3.3	Nærmere om tidspunktet for motregningsvirkningen	234
4.	De alminnelige motregningsvilkårene	235
4.1	Innledning	235
4.2	Komputabilitet	235
4.3	Gjensidighet	237
4.4	Motkravet må være forfalt, og frigjøringstiden for hovedkravet må være kommet	239
4.5	Andre alminnelige vilkår?	239
4.5.1	Samme betalingssted?	239
4.5.2	Motregningsrett etter eget betalingsmislighold?	240
4.5.3	Kan motregning avskjæres på grunn av misbruk av rett?	241
5.	Unntak fra gjensidighetsvilkåret	241
5.1	Motregning med motkrav på tredjemann etter cesjon av hovedkravet	241
5.1.1	Innledning	241
5.1.2	Hovedkravet er en enkel fordring	242
5.1.3	Hovedkravet er knyttet til et omsetningsgjeldsbrev ...	246
5.2	Andre unntak fra gjensidighetsvilkåret	247
6.	Fordringer som ikke kan gjøres opp med tvungen motregning	247
6.1	Innledning	247
6.2	Lovbestemte unntak	248
6.3	Unntak etter analogi fra reglene om beslagsfrihet	250

XII

TILBAKEBETALING OG TILLEGGSBETALING	252	
1. Innledning	252	
2. Tilbakebetaling	254	
2.1	Oversikt over spørsmålene	254
2.2	Tilbakebetaling etter erstatningsrettens alminnelige regler ...	254
2.3	Tilbakebetaling etter kontraktsrettens alminnelige regler	255
2.4	Tilbakebetaling ved a konto-betaling	257
2.5	Læren om <i>condictio indebiti</i>	258
2.5.1	Innledning	258
2.5.2	Momenter av betydning ved vurderingen	261
2.5.3	Tilbakebetalingskravets omfang, herunder rentespørsmålet	270
2.6	Tilbakebetalingskravets karakter	272
3. Tilleggsbetaling	275	

XIII

FALL I PENGEVERDIEN	278
1. Innledning	278
2. Nominalisme og valorisme	279
3. Renter og rentesrenter	280
4. Avtalt indeksregulering o.l.	280
5. Lovbestemt indeksregulering o.l.	281
6. Kontraktsrevisjon i medhold av avtl. § 36	282
7. Særlig om erstatning for inflasjonstap under betalingsmislighold	283

XIV

OPPGJØR	284
1. Innledning	284
2. Betalingsmidler og oppgjørsmåter	286
2.1 Lovlige og tvungne betalingsmidler. Andre oppgjørsmåter	286
2.2 Fordringer i fremmed valuta	290
3. Delvis oppgjør	292
3.1 Debitors rett til å foreta deloppgjør	292
3.2 Debitors plikt til å foreta deloppgjør	293
3.3 På hvilken gjeldspost skal en delbetaling avskrives?	293
4. Betaling under forbehold mv. Debitors rett til kvittering	295
5. Intervensjonsbetaling	296
5.1 Innledning	296
5.2 Kreditors plikt til å motta intervensjonsbetaling	296
5.3 Intervensjonsbetalerens regressrett	297

XV

FORELDELSE	298
1. Innledning	298
1.1 Emnet for dette kapitlet	298
1.2 Hva er foreldelse? Reelle hensyn	298
1.3 Kort oversikt over hovedspørsmålene	300
1.4 Foreldelseslovens anvendelsesområde	301
1.5 Kan foreldelsesloven fravikes ved avtale?	302
1.6 Forholdet til reklamasjonsregler	306
2. Foreldelseslovens alminnelige regler	306
2.1 Fristens lengde	306
2.2 Fristens utgangspunkt	307
2.2.1 Hovedregelen	307
2.2.2 Krav oppstått ved mislighold	309

2.2.3	Førtidig forfall mv.	311
2.2.4	Krav som bygger på garanti	312
2.3	Alminnelige tilleggsfrister	313
2.4	Fristavbrudd og virkningene av dette	317
2.4.1	Oversikt	317
2.4.2	Avbrytelse ved skyldnerens erkjennelse	318
2.4.3	Avbrytelse ved saksanlegg mv.	318
2.4.4	Virkningen av fristavbrudd ved erkjennelse	319
2.4.5	Virkningen av fristavbrudd ved saksanlegg mv.	319
3.	Særregler for bestemte typer fordringer	321
3.1	Innledning	321
3.2	Bankinnskudd m.m.	322
3.3	Gjeldsbrev og pengelån	322
3.4	Pensjon, underholdsbidrag m.m.	324
3.5	Kausjon	324
3.5.1	Innledning	324
3.5.2	Selvstendig foreldelse	325
3.5.3	Aksessorisk foreldelse	326
3.5.4	Nærmere om rekkevidden av §§ 7 og 25 nr. 2	327
3.6	Regressfordring	329
3.7	Erstatningskrav	331
3.7.1	Innledning	331
3.7.2	Treårsfristen	332
3.7.3	Tyveårsfristen	332
3.7.4	Nærmere om erstatning for personskade på kontraktsgrunnlag	333
3.7.5	Erstatningskrav mv. i straffesak	333
3.8	Krav mot verge mv. og visse krav i selskapsforhold	334
4.	Foreldelsens virkninger	334
4.1	Hovedregel	334
4.2	Foredede fordringers restverdi	335
4.3	Pantesikkerhet mv.	337

XVI

	PENGEKRAV I FORBRUKERFORHOLD	339
1.	Innledning	339
2.	Lovgivning	343
2.1	Oversikt	343
2.2	Forbrukeren som kreditor eller debitor	345
3.	Særbehandling av forbrukerforhold uten direkte grunnlag i lovgivning	347
3.1	Innledning	347

3.2	Motregning	348
3.3	Tilbakesøking og tilleggsbetaling	349
3.4	Foreldelse	350
3.5	Kausjon	350
3.6	Forbrukerens detensjonsrett og erstatningsansvar ved rettslig villfarelse	351
4.	Forbrukerbeskyttelse og beskyttelse av finansinstitusjoners økonomiske soliditet	353
4.1	Innledning	353
4.2	Generell vurdering av kundevilkår (vilkårskontroll)	355
4.2.1	Organiseringen av vilkårskontrollen	355
4.2.2	Avveiningen av forbrukerhensyn mot tilsynshensyn ved vilkårskontrollen	356
4.3	Vurderingen i enkeltsaker	357
LITTERATUR, FORKORTELSER OG REGISTRE		359
LITTERATUR		361
FORKORTELSER		365
LOVREGISTER		369
DOMSREGISTER		379
STIKKORD		383